



PARTER

KÄRANDE

BL

Ombud:

ML

SVARANDE

Avesta kommun
774 81 Avesta

Ombud: Sophie Thörne
Sveriges Kommuner och Landsting
118 82 Stockholm

Ombud: Johanna Torstensson
c/o Sveriges Kommuner och Landsting
118 82 Stockholm

DOMSLUT

Tingsrätten fastställer att 39 § moment 3 i kollektivavtalets Allmänna Bestämmelser (AB) samt 35 § i Trygghetsförsäkring för arbetsskada (TFA-KL) innebär att Avesta kommun med giltig verkan mot _____ friskrivit sig från skadeståndsansvar för arbetsskada som uppkom under tiden _____ hade anställning i Avesta kommun.

BAKGRUND

är tillsvidareanställd av Avesta kommun. Han är alltsedan den 2 april 2001 sjukskriven på heltid. Anställningsvillkoren mellan och Avesta kommun regleras av kollektivavtal mellan kommunen och Svenska Kommunalarbetsreförbundet (HÖK) samt Allmänna Bestämmelser (AB). Avesta kommun har därutöver tecknat en trygghetsförsäkring för arbetsskada (TFA-KL).

YRKANDEN M M

har yrkat att Avesta kommun ska förpliktas att till honom betala 21 000 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 2 maj 2011 till dess betalning sker samt ersättning för rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges.

har som grund för käromålet anfört följande. Avesta kommun är skyldig att betala honom för inkomstförlust till följd av en arbetsskada han ådragit sig under sin anställning inom kommunen. Han har varit anställd i kommunen sedan sommaren 1973, och har innehaft en tillsvidareanställning sedan sommaren 1976. Han har under tiden för sin anställning i kommunen ådragit sig en kronisk lungsjukdom som kommer att förkorta hans liv. Sjukdomen har uppstått genom att han under sin arbetstid har varit tvungen att delta i möten i lokaler där han har utsatts för passiv rökning från sina arbetskamrater. Hans arbetsledare har, å kommunens vägnar, fattat beslut som har gett upphov till hans skada. Sjukdomen upptäcktes och konstaterades 1977, vilket framgår av läkarintyg. Det finns inga alternativa skadeorsaker. På grund av lungsjukdomen har han lidit inkomstförluster uppgående till yrkat belopp. Hans rätt till ersättning följer av 3 kap samt 5 kap 1 § skadeståndslagen. Det yrkade beloppet grundar sig på en kalkyl av de inkomster som han bedömer att han skulle ha haft, han förutspåddes bl.a. en lysande idrottskarriär.

Avesta kommun har bestritt käromålet i dess helhet. Som grund har Avesta kommun anfört *i första hand* att [redacted] inte har någon rättslig grund att rikta sitt anspråk mot kommunen eftersom kommunen har friskrivit sig från skadeståndsansvar, *i andra hand* att kommunen inte har någon skadeståndsskyldighet gentemot [redacted] då det inte finns någon ersättningsgill ekonomisk skada som har samband med arbetsskadan utöver den ersättning som redan har utbetalats till honom i form av försäkringserättning för arbetsskada från TFA-KL-försäkringen och *i tredje hand* att det saknas orsakssamband mellan [redacted] sjukdom och den ekonomiska skada som påstås eftersom [redacted] sjukdom uppstod innan han anställdes i kommunen.

Parterna har under förberedelsen av målet enats om att hemställa att tingsrätten genom mellandom prövar frågan om taleförbud i kollektivavtalet och dess betydelse för [redacted] möjligheter att föra skadeståndstalan mot kommunen på grund av arbetsskada. Tingsrätten har föreslagit följande mellandomstema vilket har godtagits av parterna: *Tingsrätten ska pröva om 39 § moment 3 i kollektivavtalets Allmänna Bestämmelser (AB) samt 35 § i Trygghetsförsäkring för arbetsskada (TFA-KL) innebär att Avesta kommun med giltig verkan mot [redacted] friskrivit sig från skadeståndsansvar för arbetsskada som uppkom under tiden [redacted] hade anställning i Avesta kommun.*

UTVECKLING AV TALAN

[redacted] har anfört följande. Det vitsordas att han under hela sin anställning i Avesta kommun har omfattats av kollektivavtalet AB. Av 2 § mom 1 AB följer att kollektivavtalet är subsidiärt i förhållande till lag, förordning eller statlig myndighetsföreskrift. Bestämmelsen ska tolkas så att [redacted] har rätt att föra talan om ersättning i enlighet med skadeståndslagens regelverk. En annan ordning vore obillig mot honom.

Avesta kommun har anfört följande. Av 1 § skadeståndslagen framgår att lagen ska tillämpas om inte annat är särskilt föreskrivet, avtalat eller i övrigt följer av regler om skadestånd i avtalsförhållanden. Kollektivavtalet är ett sådant avtal som innebär att skadeståndslagen inte ska tillämpas. Kommunen har genom kollektivavtalet AB förbundit sig att teckna trygghetsförsäkringen TFA-KL, vilket kommunen också har gjort. Kommunen har genom detta friskrivit sig från skadeståndsansvar i anledning av personskada som utgör arbetsskada. Friskrivningsklausulen, som är utformad som ett talförbud, återfinns i 39 § moment 3 i AB. Svenska Kommunalarbetareförbundet, som är medlem i, har tecknat AB och kollektivavtalet utgör därför direkt bindande anställningsvillkor för . Motsvarande bestämmelse om att arbetsgivaren friskrivit sig från skadeståndsansvar återfinns i 35 § TFA-KL. Syftet med TFA-KL är bl.a. att utgöra ett komplement till den lagstadgade arbetsskadeförsäkringen i socialförsäkringsbalken. Definitionen av vad som är en arbetsskada är densamma i TFA-KL som i den lagstadgade arbetsskadeförsäkringen. Arbetstagarens anspråk på skadestånd är en fråga om tolkning och tillämpning av försäkringsvillkoren, och därmed en fråga mellan och försäkringsgivaren som är AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag.

DOMSKÄL

Arbetsdomstolen har i en dom från den 26 oktober 1988 (AD 1988 nr 137) behandlat frågan om möjligheten att föra skadeståndstalan för arbetsskada mot juridisk person som tecknat försäkringsavtal om TFA, eller mot arbetsgivare, anställd eller annan som omfattas av TFA. AD fann att den aktuella bestämmelsen, 37 § i TFA vilken motsvaras av 35 § i TFA-KL, skulle betraktas som en friskrivningsklausul till arbetsgivarens förmån samt att regelsystemet innefattade fördelar för den skadelidande som uppvägs de nackdelar som kan vara förknippade med en sådan friskrivningsklausul. AD ansåg således att den skadelidande var bunden av den angivna föreskriften. AD fann vidare att den skadelidande inte kunnat visa att friskrivningsklausulen var oskälig mot henne.

Skadeståndslagen är inte tvingade lagstiftning. Av 1 § i skadeståndslagen framgår att lagen ska tillämpas om ej annat föränledes av bl.a. avtal. Den hänvisning som

gjort till 2 § i kollektivavtalet, som anger att den bestämmelsen gäller om annat inte följer av lag, kan enligt tingsrätten endast gälla tvingande lagstiftning. Dessutom finns i samma kollektivavtal som . hänvisar till en speciell bestämmelse om taleförbud rörande detta fall i 39 §. Enligt allmänna tolkningsprinciper gäller en speciell bestämmelse i ett avtal före en allmän bestämmelse.

Tingsrätten finner således, mot bakgrund av ovan refererad lagstiftning och rättspraxis, att det är möjligt att i ett avtal friskriva sig från rätten att väcka skadeståndstalan i allmän domstol. Tingsrätten finner därför att omfattas av friskrivningsklausulen i gällande avtal och försäkringsvillkor.

har även anfört att en tillämpning av de ifrågavarande bestämmelserna i AB och TFA-KL skulle vara obilligt mot honom. Någon närmare motivering härför har han dock inte lämnat. Tingsrätten har dock tolkat detta som att anser att friskrivningsklausulen är oskäligen och gör därför i det följande en genomgång härav. Inledningsvis kan konstateras att det arbetsskaderättsliga systemet ger vissa fördelar för den anställde som uppväger nackdelarna av en friskrivningsklausul till förmån för arbetsgivaren. Den anställde behöver inte vänta på ersättningen tills skuldfrågan är utredd utan ersättning betalas ut oavsett om någon är vållande. Vidare ges ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler. De ersättningsnivåer som det kan bli frågan om ska således bedömas i princip på samma sätt oavsett om frågan prövas i allmän domstol eller förvaltningsdomstol. Se för det anförda bl.a. Jan Heller m.fl. ”Skadeståndsrätt” 8 upplagan 2010, s. 37 och s. 293.

Tingsrätten finner att de nackdelar som kan finnas med att inte få väcka skadeståndstalan vid allmän domstol balanseras av de fördelar regelverket ger den skadelidande. Regelverket i sig kan således inte anses oskäligt mot den skadelidande.

AD anför i sin dom att en jämkning av villkoren i TFA:s bestämmelser enbart skulle komma ifråga om mycket starka skäl talar för en sådan åtgärd. Jan Hellner m.fl. tar i sin bok, s 293, upp några tänkbara skäl för jämkning. Det anføres bl.a. att det skulle kunna ifrågasättas om friskrivningsklausulen skulle vara giltig om det förelegat grov vårdslöshet eller uppsåt. Om en arbetstagare av andra skäl, t.ex. preskription, skulle vara förhindrad att få ersättning enligt TFA skulle det enligt Hellner m.fl. också kunna finnas anledning att tillåta en skadeståndstalan.

har inte åberopat några särskilda omständigheter som i hans fall skulle göra friskrivningsklausulen i TFA-KL eller AB oskälig. Tingsrätten har inte heller kunnat finna att några sådana omständigheter föreligger.

Med hänvisning till vad som ovan anförts finner tingsrätten således att Avesta kommun med giltig verkan mot har friskrivit sig vad gäller hans möjligheter att väcka skadeståndstalan.

ÖVERKLAGANDE

Denna mellandom får överklagas endast i samband med att tingsrättens slutliga avgörande i målet överklagas.

På tingsrättens vägnar


Dan Westerberg